

Rådhuset Del 3

Bilden visar invigningsdagen år 1910. I Borås har Tengbom och Turulf skapat en stor byggnad med ett huvudparti mot Stora Torget. Mot Allégatan i öster finns två lägre flyglar som tillsammans omsluter en liten öppen gård. Arkitekterna har i enlighet med arkitekturstilens ideal med stora murytor och rena linjer, eftersträvat att ge huvudfasaden mot torget en så sammanhållen gestaltning som möjligt. Endast huvudentrén och fönsterpartierna för rådhusrätten och stadsfullmäktigs stora sammanträdessalar skulle framträda i fasaden. De två höga tornen, som ger byggnaden dess karaktär ökar med sin slutenhet intrycket av en stor byggnadsmassa. De symboliserar också byggnadens huvuduppgift att vara säte för såväl den kommunala styrelsen som för den lokala rättvisan.

Foto Glenn Murberg 20171013

I enlighet med Nationalromantikens idéer användes uteslutande svenska material i byggnaden. Fasaderna murades med handslaget tegel från det vid den tiden välkända tegelbruket i skånska Börringe. Detta tegel var ett mycket exklusivt material, som blev populärt i arkitektkretsar vid slutet av 1800-talet. Mängder av Bohusgranit som upplevde sin absoluta storhetstid som byggnadsmaterial runt sekelskiftet 1900, användes i utsmyckningen av portaler och andra dekorativa detaljer i fasaderna samt i den framträdande souterrängvåningen ut mot torget. Tengbom har senare skrivit att man vid tiden för Rådhusävlingen i Borås var starkt inspirerade av Köpenhamns rådhus som hade färdigställts år 1905. Efter det att Borås rådhus blivit invigt fick arkitekterna främst kritik för att ha lånat former från arkitekt Ferdinand Bobergs huvudpostkontor i Malmö, som stod färdigt 1906. Vid en närmare anblick av den byggnaden så känns inte kritiken helt obefogad.

Foto Glenn Murberg 20171013

Det finns en målning på en vägg i rådhuset där man kan se namnen på de flesta Borgmästare i Borås. Rådhusets interiör vittnar än i dag om den höga ambitions nivå som Borås Stad hade för huset. En besökare möts av trappport av finhuggen granit och i vestibuler och korridorer ligger golv av röd och grå kalksten med små marmorinläggningar. I de mer påkostade salarna finns parkettgolv och väggpaneler i ek och inte minst ett mycket speciellt måleri. Väggar och tak i de allmänna utrymmena och i stadsfullmäktigesalen är bemålade på ett sätt som ger rådhuset mycket av dess karaktär. Målningarna gjorde av konstnären Filip Månsson från Stockholm, han föddes 5 mars 1864 i Sventorp i Västergötland och dog 1933. Månsson var målarmästare och dekorationsmålare samt lärare vid Tekniska skolan i Stockholm. På hand omfattande meritlista finns arbeten i många svenska kyrkor, bland annat Carolikyrkan samt Stockholms stadshus, Rosenbad samt Centralstationen i Göteborg. I Borås rådhus skapade han tillsammans med sex målare, ett färgstarkt och mycket tidtypiskt kalkfärgsmålteri. Den totala kostnaden för denna utsmyckning blev 5.500 kronor. Det interiöra arbetet i Rådhuset var inte helt färdigställt vid invigningen, bland annat kompletterades interiören av boråskonstnären John Hedeaus som målade tre framträdande Boråsmotiv under åren 1911-1912.

Foto Glenn Murberg 20171013

Uppvärmningen av Rådhuset skedde med lågtrycksånga och redan från start fanns elektriskt ljus vilket då ganska nyligen hade kommit till Borås. Till alla interiöra detaljer hade man, precis när det gäller interiören använt sig av svenska material och tillverkare. Det enda undantaget är den amerikanska ek som finns bland annat i ytterdörrarna i huvudentrén.

Det nya rådhuset i nationalromantisk stil blev ett landmärke i Borås och markerade tydligt att Borås etablerat sig som en av Sveriges största och mest expansiva städer. Staden hade år 1910 drygt 21.500 invånare och väste snabbast i landet. I rådhuset inrymdes hela den kommunala förvaltningen samt domstol och polismyndigheten. I bottenvåningen fanns sex butikslokaler. Såväl byggnadens fasader som interiörer ägnades stor omsorg med enbart exklusiva material och skickliga hantverkare inblandade. Totalkostnaden slutade på 552.000 kronor vilket var en ansevärd summa år 1910. Vid den ståtliga invigningen medverkade och talade landshövding Karl Husberg samt stadsfullmäktiges ordförande, rektor P A Bengtsson och Borgmästare J F Boberg. De båda sistnämnda kom därefter att få rådhusbyggnaden som sin arbetsplats.

Byggnaden är så vacker både in- och utvändigt och man får verkligen hoppas på att man inte får för sig att börja renovera och bygga om. Detta kulturarv måste vi vara rädda om och jag tycker att man borde anordna guidningar runt om i rådhuset. Det finns så mycket att se och framför allt bara att se hantverket som de gjorde för 100 år sedan som står sig fortfarande i dag.